

Ára: 2,60 €
Éves előfizetés: 14 €

KASSÁK LAJOS (1887–1967)

Szül.: Érsekújvár / Nové Zámky

2012 / 4

19

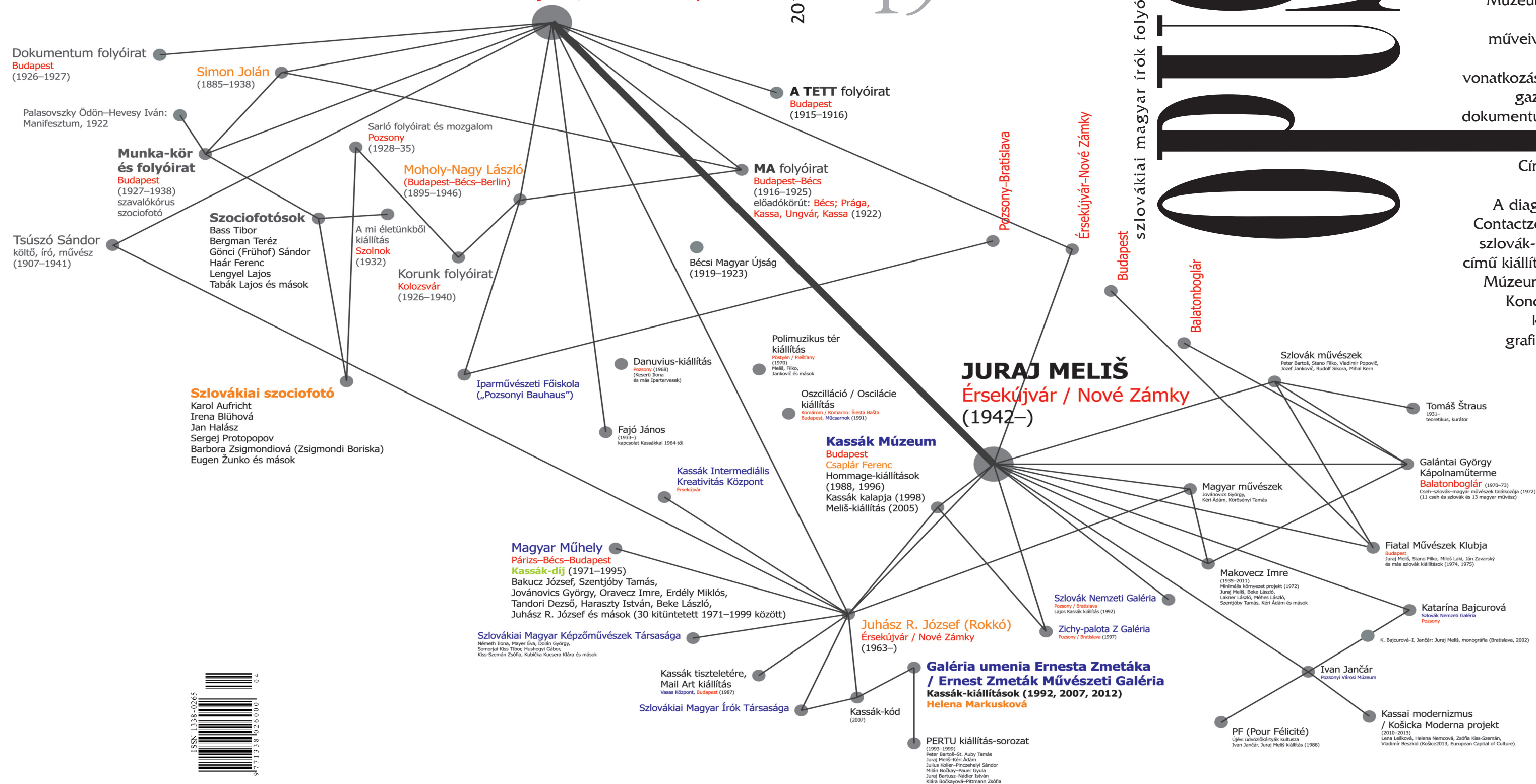
szlovákiai magyar írók folyóirata

A lapszámot a budapesti Kassák Múzeumnak köszönhetően Kassák Lajos műveivel, eddig még nem publikált szlovákiai vonatkozású fotóival, valamint gazdag életművének dokumentumaival illusztráltuk.

Címlapon és hátlapon: *Kapcsolatháló*

A diagram a Kontaktzóna. Contactzone. Juraj Meliš és a szlovák-magyar kapcsolatok című kiállításra készült (Kassák Múzeum, Budapest, 2012); Konceptió: Beke László, kurátor: Sasvári Edit, grafikai terv: Mayer Éva.

Nemzeti
Kulturális
Alap

4. évfolyam, 4. szám
Felelős kiadó: Hodossy Gyula
Főszerkesztő: H. Nagy Péter
Szerkesztők: Csanda Gábor, Vida Gergely
Grafikai és képszerkesztő: Juhász R. József
Munkatárs: L. Varga Péter (Budapest)
Szerkesztőségi titkár: Takács Zsuzsi
Szerkesztőség: Duna Palota, Galantská c. 658/2F, 1. e. 5, 92901
Dunajská Streda, www.szmit.sk, E-mail: opuslap@gmail.com
Nyomta: Print Invest Magyarország-H Zrt., Győr
Egyes szám ára: 2,60 euró. Éves előfizetés: 14 euró
Megrendelhető a kiadó címén
Regisztrációs szám: EV 3714/09

Dvojmesačník, IV. ročník, 4. číslo
Vydavateľ: Spoločnosť maďarských spisovateľov na Slovensku
Tel/fax: +421/315527964, +421/911239479
Sídlo spoločnosti: Laurínska 2, 815 08 Bratislava, IČO 30806372
Vydavateľ: Gyula Hodossy
Šéfredaktor: Péter Nagy, H.
Redaktor: Gábor Csanda, Gergely Vida
Grafický a obrazový redaktor: József R. Juhász
Spolupracovník: Péter Varga, L. (Budapešť)
Redakčný tajomník: Zsuzsi Takács
Redakcia: Palác Duna, Galantská c. 658/2F, 1. posch. 5, 92901
Dunajská Streda, www.szmit.sk, E-mail: opuslap@gmail.com
Tlač: Print Invest Magyarország-H Zrt., Győr
Cena jedného čísla: 2,60 euro
Celoročné predplatné: 14 euro
Registračné číslo: EV 3714/09
ISSN: 1338-0265

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR
program Kultúra národnostných menšín 2012

szlovákiai magyar írók folyóirata

OPUS

MEGJELENIK KÉTHAVONTA

Kiadja a Szlovákiai Magyar Írók Társasága, Pozsony
Tel/fax: +421/315527964, +421/911239479

TARTALOM

Szakításversek

Ady Endre: Elbocsátó, szép üzenet	2
Zalán Tibor: Elbocsátó szép megbocsáthatatlan	4
Pollágh Péter: Elbocsátó, szép; Ezt hívják hosszú napnak	7
Pál Dániel Levente: Elégia	9
Anita Blake: Leláncolt Nárcisszusz – SF-monológ –	13

Horizontok

Balázs F. Attila: A fény [novella]	16
Kulcsár Ferenc versei	19
Zságot András: Polyxena [kíspróza]	21
Bazsó Ádám: Vonatút-víziók [versciklus] ...	23
Baka L. Patrik: A második megváltás [novella]	25

Fantáziavilágok

H. Nagy Péter: Határ(ok)on. Ambrose Bierce Bagoly-folyója [kísérőszöveg] ...	31
Soltész Márton: A szexustól a textusig. Kísérlet az Ada c. Nabokov-regény erotikus olvasására	33

Molnár Gábor Tamás: Műfajok játéka. George R. R. Martin regényfolyamának első négy kötetéről	42
N. Juhász Tamás: Moszkva az apokalipszis után. Dmitry Glukhovskij Metró 2033 c. regényéről	48
Sánta Szilárd: Génhekkelt jövőképek: A felhúzható lány	56
Hegedűs Orsolya: Baljós árny. Raoul Renier Sötét Mersant-sorozatáról	60

Palimpszeszt

Fodor Péter – L. Varga Péter: Esemény, rögzítés és tapasztalat szétkapcsolása. Dilemmák az Ellis-életmű olvasásában [tanulmány]	74
Csanda Gábor: Varázsdoboz (kettő az egyben) (Juhász R. József: Urban memoire) [kritika]	89
Mizser Attila: Feketemunka (Barak László: A halálnepper) [recenzió]	95
Hushegyi Gábor: Kassák Lajos: képzőművész és lapszerkesztő – 125/45 [bemutatószöveg]	98

ADY ENDRE

Elbocsátó, szép üzenet¹

1 2012 májusában, 100 éve jelent meg a magyar líratörténet eme emlékezetes darabja. A méltán klasszikussá vált remekmű keletkezésének apropójából folyóiratunk egy versblokkot állított össze, melyben olyan alkotások szerepelnek, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak Ady opusához, azaz „szakításversekként” olvashatók. Ezúton mondunk köszönetet azon szerzőinknek, akik elfogadták felkérésünket. (A szerk.)

Törjön százegyszer százszor-tört varázs:
Hát elbocsátlak még egyszer, utólszor,
Ha hitted, hogy még mindig tartalak,
S hitted, hogy kell még elbocsáttatás.
Százszor-sujtottan dobom, ím, feléd
Feledésemnek gazdag úr-palástját.
Vedd magadra, mert lesz még hidegebb is,
Vedd magadra, mert sajnálom magunkat,
Egyenlőtlen harc nagy szégyeniért,
Alázásodért, nem tudom, miért,
Szóval már téged, csak téged sajnállak.

Milyen régen és titkosan így volt már:
Sorsod szépíteni hányszor adatott
Ámító kegyből, szépek szépiért
Forrott és küldött ékes Léda-zsoltár.
Sohase kaptam, el hát sohse vettem:
Átadtam néked szépen ál-hitét
Csókoknak, kik mással csattantanak
S szerelmeket, kiket mással szerettem:
És köszönök ma annyi ölelést,
Ám köszönök mégis annyi volt-Lédát,
Amennyit férfi megköszönni tud,
Mikor egy unott, régi csókon lép át.

És milyen régen nem kutattalak
Fővényes multban, zavaros jelenben
S már jövőd kicsiny s asszonyos rab-útján
Milyen régen elbúcsúztattalak.
Milyen régen csupán azt keresem,
Hogy szép énemből valamid maradjon,
Én csodás, verses rádfogásaimból
S biztasd magad árván, szerelmesen,
Hogy te is voltál, nemcsak az, aki
Nem bírt magának mindent vallani
S ráaggatott díszeiből egy nőre.

Büszke mellemről, ki nagy, telhetetlen,
Akartam látni szép hullásodat
S nem elhagyott néember kis bosszuját,
Ki áll dühödten bosszú-himmel lesben.
Nem kevés, szegény-magad csúfolását,
Hisz rajtad van krózusságom nyoma
S hozzám tartozni lehetett hited,
Kinek múlását nem szabad, hogy lássák,
Kinek én úgy adtam az ölelést,
Hogy neki is öröme teljék benne,
Ki előttem kis kérdőjel vala
S csak a jöttömmel lett beteljesedve.

Lezörögsz-e, mint rég-hervadt virág
Rég-pihenő imakönyvből kihullva,
Vagy futkározva rongyig-cipeled
Vett nimbuszod, e zsarnok, bús igát
S, mely végre méltó nőjéért rebeg,
Magamimádó önmagam imáját?
Kérem a Sorsot, sorsod kérje meg,
Csillag-sorsomba ne véljen fonódni
S mindegy, mi nyel el, ár avagy salak:
Általam vagy, mert meg én láttalak
S régen nem vagy, mert már régen nem látalak.

ZALÁN TIBOR

Elbocsátó szép megbocsáthatatlan

Utolszor Még egyszer
S legyen ennyi elég
A szerelem mindig megmarad
az ember meg persze elég benne
mert ez a hiányával is roncsol őt
Nem kellesz már így hazudom – ezt
A férfinak hiányzik az őt
mely nem csak védelem – magyarázat
arra hogy él s ez valamiért
– más elhasználta már – alázat s gyalázat
Mert minden férfi árva
nő nélkül – és titkon az akar lenni
s mert *legfőbb úr* nem a boldogság
a legfőbb úr a magány és a semmi
Miért akartad hogy más legyek
több mint a hajnalok roncsa?
Miért emeltél lágy melledre
vettél meleg erős karodra? Lásd gyűlöllek
mert bennem már csak
szégyenem s gyalázásod fogan
Rád taposnék ütnélek rúgnálak
közben nyelvem szétrágná a fogam
De te majd nem látod ezt
mert szemedet elborítja a vér
Állok fölötted győztesen
aki titkon tudja nélküled semmit sem ér
sem a győzelme se ő maga
s hogy a büszkeség csak ostoba önkínzás
Végighúz rajtam a szégyen ostora
üres éjekben látom vergődni magam
míg te verdesel más *bosszúhím* alatt
s egyre késik a beígért megváltás
a megígért csoda
Ragyog fönt a Göncölszekér

s a szenvedéstől kicsorbul minden gondolat
Ki bocsát el kit?
Én téged vagy én magamtól magamat
Peregnek a napok az évek
s a veled eltöltött órák mind jobban hiányzanak
De ezt ne tudd – se más
Akarom hogy büszkének
merésznek láss és mind így lássanak
aki kívül ép arányos akár egy szobor
s nem az akit belül szétrágott a pusztulás
az idő
Kevés vigasz hogy még szeretnek
mert mit jelent ha valakit szeret a nő
Megsimogatom a fejét
meg nem született gyermekemnek
aki pókhálón hintázik a lét peremén
Mi volt a fontosabb Hogy voltunk
vagy hogy megmaradtál megmaradtam én
is – de minek ha elvirult életünkben a fény
Belém vág néha a fájdalom
hogy húsodban magjaim soha nem énekeltek
s nem emlékszem mondtam-e neked
valaha halkán hogy maradj mert szeretlek
Már csak azt tudom mondani menj vidd el életed
vidd innen tőlem el amíg nem késő
Elöttem pálinkás pohár *erezet kezed*
rajta maradt nem mosom el soha A végső
ponton majd összetöröm
ahogy most eldoblak téged és összetörlek
Nincsen nagyjelenet ne legyenek könnyek
csak titkon csak úgy
hogy azt én már nem látom
Áll velem a vonat valahol a határon
valahol a körül élet és halál határállomásán
az ablak üvege tükröz
megnyomorít a látvány hogy
tekintetemben nincs semmi ép ami emberi
Összeverődnek csontjaim
vagy Isten veri őket egymáshoz
miattad hogy hagytalak veszni

Haldoklik a Nap közeleg a sötét és lassan
bekopog ajtómon a semmi Önző vagyok tudom
elvesztésedben is csak magamat fájom
patetikus is lehetne ez
ha nem kéne végigjárnom veled
egeket és poklokat és egyenesen megállni
legvégül némi halált inhalálni hogy mondhassam
megint menj már jön az ár és nagy körülöttem a salak
Menj mert megölsz
s hogy ne ölj meg én bántalak
Pedig te bántasz *kis kérdőjel*
torkomba akadt könnyörtelen női horog
Zihál a tudóm kihagy
a szívem a torkom hörög
két liter boldogtalan pálinka
lángol bennem szép vagyok
ebben a lázban tudom s nem tudom szebben
itt hagyni sem majd ezt a veled-se létet
Nem akarom hogy fehér kísértet
vagy fekete látomás legyél s
elszívd maradék erőmet Te akinek mindent
oda akartam adni
koldusként vonszold magad tovább
aki hiába kér már
nem fog több szerelmet kapni
mert olyan szerelmet amit én adok
nem adhat meg neked más
Nincs benne vacak szépség csak
mindent szétronító szenvedély örök *hullás*
és *gyönyörű* pusztulás De te élj
mindegy már tovább hogyan Elküldelek
hogy méltóképpen lehessenek boldogtalan
tudom mit érek s hogy
kevés ehhez minden áldozat élet
amit a másik meghoz és büszkeségem elfogad
Élj hogyha nem akarom akkor is s ha én
már nem akarok rúgj vissza
belém egy nagyot De már
ne lépj vissza életembe
Elborzadnál ásnak kopácsolnak benne
s már a szél is vacogva lép be ebbe a sírkertbe

Elbocsátó, szép

Nyaltam a tükrödet,
végül semmit ne láss.
Mint kórházban a szép,
úgy tört el a tény,
hogy közöm van hozzád.
Mindegyé tettelek,
nem mássá.

Ezt hívják hosszú napnak

A tizediknél már színes ruhában láttalak.

Te vagy a láz, mondtad,
erre még emlékszem, aztán elgurult
minden, mind a tíz év, mi közénk állt,
öt közhely-kamion, öt félelem-furgon
legalább, s már nem tudom, hány hete
török el benned, mint egy gyógyszer.

A szekrény is hangokat ad:
ott lógnak a kilencvenes évek,
tíz akasztott keselyű, tíz öreg ór.
Ide a rozsdás bököt: örökfehér
máját tépni jönnének ki, de nem
tárom szét a szekrény szárnyait.

Túl tíz aktuson, járni alig tudok,
a pultba kapaszkodom,
ezt hívják hosszú napnak,
ez a pult is olyan hosszú,
polinéz színek folynak szét rajta,
vagy abesszinek, nekem édes
mindegy.

Egy egész patikát megennék, de inkább
megfogom az üveget, amiért indultam,
iszom belőle, tiszta lánycukor a nyaka,
ahol fogom. Nem akarok kezet mosni.

Valami van a fénnel, megy le, vagy kel fel,
nem tudom, te már bent fekszel,
pirospozsgás az arcod, felcsúszott benned
a láz, egy közhelyre gondolsz, az babusgat,
azzal alszol el. Gombolyagjával játszol puhán,
macska vagy, nem kell lift, se trambulín,
bármelyik tetőre feljutnál, és fel is jutsz.

Hetek múltán aztán elviszed a párnát,
amit vér kent össze, örökvörös.
Ha tízéves lesz, leveszed majd a huzatát,
és belebújsz, mint egy pólóba.
Tíz százalék libabőr, kilencven a pamut.

PÁL DÁNIEL LEVENTE

Elégia

I.

Kókusztejet ittunk, a karcolt ablakon át
üres városok nyugodt tekintete bágyadt
a korareggeli afrikai ködben.

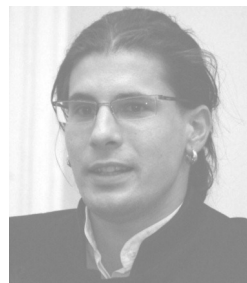
Elvesztettem és újra megtaláltam itt
azt a könnyed férfihangot,
ami felkapja az üzletek előtt
a járdán összegyűlt sárga homokot,
ami nem ülepszik a csésze aljára,
ami megáll a száraz pálmaleveleken.

II.

Te vagy a nyelvem, a hangom,
ujjaim a billentyűzeten
vagy a tollat fogó kéz.
Te vagy, ami remeg a síneken,
görcsös betűkkel írja jobbra sorsát balról,
Alexandria felé a vonaton.

Te vagy a nyelvem, ami idegen,
napokig hallgató hangom,
az ujjaim, ahogy a te szavaiddal
hozzád írnak vissza-
olvashatatlan európai szavakat.

Azt a szép vallomást
gondolom kettőnk közé,
amit leírni már nem tudok,
amire már se fülem, se nyelvem,

kiköpöm a port, feléd,
ki az ablakon vagy a nyitott kocsiajtón.
Kiköpöm, gondolom,
mégis csócsálom órákon át
mézbe ragadt fogaim között,
mosolyogsz, az én mosolyommal,
tolvaj, mondanám,
de a szégyen, hogy mondva is
a te hangodat hallom,
visszatart, elnyesi a hangszálaimat.

III.

Alszol, drága tolvajom,
nézlek tág pupillával egyszerre
fentről és lentről,
sóhajom elnyeli a homok.

IV.

Szeretnék egy nyelvet megtanulni,
amit nem értesz, amin nem tudsz,
buján füledbe súgni
láposra izzadt matracon,
egy nyelvet, ami az enyém,
amin kisajátíthatlak,
magamévá tehetlek,
amin újra birtokba vehetlek,
idegen nyelvemmel nyelvedet érhetem,
ráharaphatok, számba szívhatom,
újra megtalált törékeny békémbe,
és leharaphatom
tőlem lopott kacér nyelvedet,
édes új nyelvem huszonkét tejfogával,
és rághatom,
szemedbe hosszan belenézve,
sóhajod csorgatva az utcakövekre,
amíg mézédessé nem keveredik

mosolyom fűszerével,
s nyelhetem vissza,
amit enyémnek tudtam,
és újra most enyém,
büszkén a szerzéstől,
ködbe távolodó, elvesztett veled.

V.

Nyelved, zsákmányom viszem Alexandria felé,
ölemben óvom, elaludni nem lehet,
tengerbe merítem majd a lelkedet.
Túlparton Európa, ez itt nem az,
éggő gumiszag borítja a habzó vizeket.

Innen nézlek, nagyon messze az a sziklafal,
leülök a homokba, ezer kavicsra kötöm
ezer darabra tépett viruló emléked foszlányait,
kipattintom a sört, rágyújtok,
szegényes rítusok,
egy behunyt szemű pillanat
ötven méter távolságból látom magam,
aprónak, ahogy láthat onnan
távcsövével, nagyítás nélkül
az a vörös német és fekete barátnője.

A lényeg most ezer darabra tört szép emléked,
és az ezer kavics, vidáman dobálom
a szembe süvítő sós széllel,
bele a pillanatig legnagyobb hullámokba,
amíg karom bírja,
mert a felejtés is erőfeszítés, férfimunka,
és egyedül a legkisebb porszemet is
határozottan nehezebb odébb pöccinteni,
mint testvérrel, baráttal,
harsány férfitársasággal,
hát még egy lapos tengeri kavicsot
elhajítani ügyetlen erővel.

Nem is bírtam soká,
talán ha kétszázat széthajigáltam,
ledőltem szuszogva,
jobb karom masszírozva,
és néztem egy sirályt,
mi mást nézhettem volna
egy gumifüstös meztelen
alexandriai égdarabban,
és néztem azt a sirályt,
közel nyolcszáz kőből emelt fészke
biztonságából, szinte belőled,
ahogy már támaszkodni is
gyenge karom dörgöltem,
kicsit sem büszkén, pláne emelt fővel,
inkább valami bódult melankólia,
mint az égő gumi füstje súlya alatt,
hogy fel kéne állnom,
kivennem egy olcsó szobát valahol,
holnap visszajönnöm,
folytatni befejezetlen nagy felejtésmunkám,
s bízva abban, számba véve azt is,
mint lehetőséget,
hogy az ellenem fújó,
szembe habzó tenger
ezer kavicsom, széttépett emlékeid
újra partra mossa, eszembe idéz.

ANITA BLAKE

Leláncolt Nárcisszusz

– SF-monológ –

Mint akit behajítottak pár körre a lélekcentrifugába.
Az éhségem felriasztja a szörnyet.
A sötétben elzárva tombol a vágy.
A falnivalóm.

Elhatároztam, hogy nagy szex lesz az éjjel.
A zárt trojka a legbiztosabb figura.
Szadistától az ember nem kérdi, mire vágyik.
Maximum felajánlod.

Képek villannak fel az agyamban, emlékek.
Deszkára kötözve fekszem, hallom a korbács suhogását.
Falhoz bilincseltestemet gennyben fürdő kezek cirógtják.
Leesik a tantusz.

Nem zárhatom ki magamból a vámpírt.
Legyen mára ez a túlélési stratégia.
Jól nyomom a szociopata műsort.
Farkastörvények.

A harapásnyom, közepén az ágaskodó bimbóval.
Már ott díszeleg rajta a bélyegem.
A nekromancia csakis az enyém.
Mentálüvöltés.

Egy férfi szívéhez a bordák közt vezet a legrövidebb út.
Egy jó tízcentis bökővel biztosra mehetsz.
Elbocsátó szép üzenet a kenőkések alatt.
Vicces.

Mint aki már a csata előtt mindent elvesztett.
Valaki vigasztaljon végre meg!
Elvégre csak egy törékeny nőcske vagyok!
A kurva életbe!

H. Nagy Péter gyűjtése

A képzőművész Kassák. *DUR Mappa*, [linómetszetek], Bécs, 6 lap, 1922.

(Facsimile: Kassák Múzeum, Budapest, 1999.)

Kassák Múzeum archívuma

